

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 374/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. augusta 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Tiborom Šafárikom, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 446/2013 z 13. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu a inú právnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 446/2013 z 13. októbra 2014.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 15 C 163/2008-96 z 23. mája 2013 zastavil konanie o neplatnosť výpovede z nájmu bytu po tom, ako žalobcovia v 1. a 2. rade súdu oznámili, že svoj návrh na začatie konania berú späť a žiadajú konanie zastaviť. Sťažovateľka, ktorá bola v procesnom postavení žalovanej, so späťvzatím návrhu súhlasila. Žalobcovia zobrali svoj návrh späť v dôsledku správania žalovanej (sťažovateľky), ktorá na pojednávaní 23. mája 2013 vzala výpoveď z nájmu bytu späť. Okresný súd rozhodol o trovách konania podľa § 146 ods. 2 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a zaviazal sťažovateľku na náhradu trov konania žalobcom v 1. a 2. rade. Proti tomuto výroku sa sťažovateľka odvolala, pričom v odvolaní sa dožadovala rozhodnúť o trovách konania podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP. Odvolací súd rozhodnutím č. k. 2 Co 446/2013-110 z 13. októbra 2014 potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku o trovách konania, keď dospel k záveru, že neboli dôvody ani pre zmenu, ani pre zrušenie uznesenia v tejto časti.

Sťažovateľka namieta rozhodnutie odvolacieho súdu z týchto dôvodov:

«Vo vecí však nešlo iba o otázku tzv. principiálnu. Svoje námietky som uplatnila v odvolaní. Vyčíslenie trov totiž 1/ zahrnulo aj úkony, ktoré odpracoval predošlý advokát žalobcov, ktorý v priebehu konania zomrel, pričom nebol členom kancelárie [REDAKOVANÉ]; 2/ súd nekriticky priznal náhradu aj za úkony, nevynaložené „účelne“.

Pokiaľ ide o prvú spornú otázku, treba uviesť, že ani vyčíslenie trov prvostupňovému súdu, ani uznesenie tohto súdu a ani uznesenie súdu odvolacieho neobsahujú zmienku o prevode či prechode práv na odpracované úkony JUDr. [REDAKOVANÉ] na aktuálneho zástupcu. Trovy konania sú už ako majetková hodnota (Broniowski vs. Poľsko) v judikatúre ESLP zahrnuté do pojmu „majetok“. Sú teda predmetom (v každom prípade v situácii, keď boli „priznané“) rovnakej právnej procedúry, ako iný majetok. Nemôže si ich teda prisvojiť

ani prípadný preberateľ agendy zosnulého advokáta. Aj s prihliadnutím na nález Ústavného súdu SR č. I. ÚS 198/07 je ohľadne tejto časti rozsudok Krajského súdu protiústavný.

Druhou otázkou, resp. námietkou, na ktorú nebola daná primeraná odpoveď vzhľadom na jej uplatnenie v odvolaní, je nesúhlas s názorom, že každý úkon účastníka/advokáta je „... účelným uplatnením alebo bránením práva...“ v zmysle úzu, prijatého súdmi.

Súdny spor v zásade vedie žalobca proti žalovanému, (statusové, event. nesporové konania nerátam) Meritu veci je preto neprekonateľné vzdialené separátne konanie o žalobcove súdne poplatky, resp. žiadosť o oslobodenie od ich platenia, v ktorom je jeho „protistranou“ štát prostredníctvom súdu. A aj bez tohto vzťahu celkom chýba logika náhrade trov neúspešnej žiadosti a neúspešného odvolania. Bez akejkoľvek pochybnosti by pri skutočnej a nie uvedenej pomyselnej konštelácii štát, resp. súd nebol na náhradu zaviazaný. A aj keby žiadosť, prípadne odvolanie úspešné boli, nie ja som príčinou sociálneho postavenia žalobcov. Ústavný súd už napokon zaujal v podobnej veci stanovisko.

Odhlídnuc od uvedeného trpí napadnutý rozsudok vadou, protirečiacou právu na spravodlivý proces. Napriek rozsiahlej judikatúre Ústavného súdu, týkajúcej sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutí, daných § 157 OSP, nezdá sa byť faktom, že sa všeobecné súdy ňou spravujú. Napadnuté uznesenie je toho evidentným dôkazom: Jednovetové odôvodnenie - paušálne - ani slovom nereagujúce na podstatné, k veci idúce, konkrétne vyjadrené námietky, spôsobilé privodiť iné rozhodnutie. Navyše - ani slovo o dôvode ich neakceptovania. Napokon treba vziať do úvahy „únavu“ zo sporu, trvajúceho päť rokov vinou liknavosti súdu a s tým súvisiace zmeny v situácii, existujúcej v čase dania výpovede. Súd mimochodom nedokázal správne definovať dôvod priznania náhrady trov. Ak žalobca vezme žalobu späť, náhrada trov sa mu prizná, ak bola žaloba podaná dôvodne pre správanie žalovaného. Pre toto správanie teda nedošlo k zastaveniu konania. V každom prípade však chýba zmienka o tom, či ono správanie žalovanej opodstatňovalo podanie žaloby. Zmienka o tom je tiež povinnou súčasťou odôvodnenia.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vyniesol nález, ktorým:

*„1/ Skonštatuje, že uznesením Krajského súdu v Košiciach č. 2 Co 446/2013-10 z 13. októbra 2014 bolo porušené moje základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru,
2/ Napadnuté uznesenie zruší a vráti ho Krajskému súdu na ďalšie konanie,
3/ Prizná mi náhradu trov môjho právneho zastúpenia“.*

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 22410/93, Reports 1997-V). Právo na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy).

Vo všeobecnosti však platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Z uvedeného dôvodu ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí

všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje zároveň za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00).

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že krajský súd v odvolacom konaní pri rozhodovaní o otázke náhrady trov konania potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, v ktorom trovy konania neboli vyčíslené správne, priznal náhradu trov konania žalovaným aj za úkony predošlého advokáta a priznal aj náhradu za úkony, ktoré podľa sťažovateľky neboli vynaložené účelne.

Krajský súd svoj postup odôvodnil takto:

„Odvolací súd podľa § 212 ods. 1,3 v spojení s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania preskúmal uznesenie súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti, t. j. vo výroku o trovách konania a dospel k záveru, že neboli dôvody ani pre zmenu, ani pre zrušenie uznesenie v tejto časti.

Podľa § 219 ods. 2 O. s. p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia za ďalšie dôvody.

Odvolací súd skonštatoval, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti bolo správne a správne boli aj dôvody, pre ktoré tak rozhodol. Preto odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania ako vecne správne, pretože aj podľa odvolacieho súdu zastavenie konania spôsobila žalovaná tým, že v konaní o neplatnosť výpovede z nájmu vzala výpoveď z nájmu v priebehu konania späť, takže žalobcovia, ktorí mohli svoj nárok uplatniť len žalobou na súde o neplatnosť nájmu, podali žalobu dôvodne a len v dôsledku úkonu žalovanej došlo k zastaveniu konania, teda k procesnému úkonu, ktorý spôsobil ukončenie konania, preto podľa § 146 ods. 2 druhej vety O. s. p., žalovaná je povinná uhradiť trovy konania. Tieto boli súdom prvého stupňa riadne vyčíslené a aj podľa odvolacieho súdu všetky úkony, ktoré advokáti v konaní vykonali boli účelné.“

V posudzovanej veci sa ústavný súd zameril na posúdenie skutočnosti, či všeobecné súdy pri aplikácii ustanovení Občianskeho súdneho poriadku o náhrade trov konania nepostupovali arbitrárne s následkom porušenia základného práva alebo slobody.

Podľa § 146 ods. 1 písm. c) OSP žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie bolo zastavené.

Podľa § 146 ods. 2 OSP ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

V prípade zastavenia konania sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania vo všeobecnosti postupuje podľa § 146 ods. 1 OSP, v zmysle ktorého žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania. Z tohto ustanovenia však zákon pripúšťa aj

dve výnimky, ktoré sú ustanovené v § 146 ods. 2 OSP. Súd pri rozhodovaní o trovách zastaveného konania musí najprv posúdiť, či nie sú splnené zákonné podmienky na použitie § 146 ods. 2 OSP, teda či nejde o niektorú zo spomínaných výnimiek, a len v prípade, že to tak nie je, rozhodne o trovách zastaveného konania podľa § 146 ods. 1 OSP. Ustanovenie § 146 ods. 2 prvej vety OSP predpokladá zavinenie niektorého z účastníkov konania na zastavení konania, toto zavinenie môže byť na strane žalobcu aj žalovaného, podľa druhej vety uvedeného ustanovenia ak sa však vzal späť návrh podaný dôvodne pre správanie žalovaného, uhradí trovy konania žalovaný. Keďže zastavenie konania spôsobila sťažovateľka (žalovaná v konaní) tým, že v konaní o neplatnosť výpovede z nájmu vzala výpoveď v priebehu konania späť, čo predstavovalo procesný úkon, ktorý spôsobil ukončenie konania, všeobecné sudy rozhodli o náhrade trov konania podľa § 146 ods. 2 druhej vety OSP a uložili sťažovateľke povinnosť uhradiť trovy konania.

Po preskúmaní uznesenia krajského súdu ústavný súd záver všeobecných súdov o aplikácii ustanovenia § 146 ods. 2 OSP ako aj posúdenie jednotlivých úkonov právnej pomoci a ich účelnosti nevyhodnotil ako spôsobilé spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Z rozhodnutia krajského súdu je možné zistiť jednotlivé úkony právnej pomoci, ich hodnotu ako aj hodnotu režijných paušálov. Zároveň ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľka, zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom neposkytla ústavnému súdu uznesenie súdu prvého stupňa (resp. predložila iné rozhodnutie) ani kópiu odvolania s uvedenými odvolacími dôvodmi. Krajský súd pritom rozhodoval o odvolaní sťažovateľky podľa § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd skonštatoval, že rozhodnutie prvostupňového súdu v napadnutej časti bolo správne a správne boli aj dôvody, prečo tak rozhodol.

Ústavný súd, ktorý vychádza zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať

izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok, nemal tak možnosť komplexne posúdiť všetky rozhodnutia vydané v príslušnom konaní, resp. ich odôvodnenie a všetky okolnosti uvedeného prípadu vo vzťahu k námietkam sťažovateľky uvedeným v jej sťažnosti.

V súvislosti s námietkou neúčelne vynaložených nákladov ústavný súd ešte dodáva, že za účelne vynaložené trovy konania podľa § 142 ods. 1 OSP možno pokladať iba také, ktoré museli byť procesnou stranou nevyhnutne vynaložené na to, aby mohla riadne obhajovať svoje porušené alebo ohrozené subjektívne právo na príslušnom súde. Trovy konania vzniknuté v súvislosti so zastúpením účastníka advokátom je potrebné zásadne považovať za vynaložené účelne na riadne uplatňovanie, resp. bránenie práva na súde. Iba v celkom výnimočných situáciách, najmä v prípade zneužitia práva na zastúpenie advokátom, by mohlo ísť o trovy konania, ktoré by sa nedali kvalifikovať ako vynaložené účelne (IV. ÚS 84/2014). V danej veci však podľa názoru ústavného súdu o prípad zneužitia práva na zastúpenie advokátom nešlo.

Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup a jeho závery mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd tak nezistil pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti žiadne skutočnosti nasvedčujúce priamej súvislosti medzi rozhodnutím krajského súdu a sťažovateľkou označenými základnými právami, a preto jej sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2015